



DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.



QUÆSTIO MEDICA.

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis septimā
mensis Januarii, anno Domini M. DCC. XLV.

M. FRANCISCO BERNARD, Doctore
Medico, Præside.

An frequentissima temperamentorum mutatio ?

I.



TEMPERAMENTUM, nomen percelebre, nec aliud tritum
magis ullum; in ore doctorum & indoctorum pariter versatur, nec
est medicaſter, nec anus, nec tonſor qui ſi ſemel ægotantem in-
viſerit aut illius pulſum, ſurdo licet retigerit digito, ſtatim noſſe
ſe illius temperamentum non conclamitet. Sic ſtolidis fucum fa-
ciens illorum fiduciam inanibus verbis ſibi conciliat. Hinc multos vide-
re eſt qui ſe medicum profeſſo ſtatim confiſunt, quod, temperamentum, inſiſtunt,
meum callet. Viſ autem dolum ignorantiamque illius ſycophantæ patefacere?
Sciſcitare ab eo quid ſit temperamentum, à quâ cauſâ pendeat, quibuſnam ſignis
ad illius cognitionem tam facili negotio perveniat. Tunc vox faucibus hærebit;
tunc patebunt aures afininæ; vix enim adhuc intellectum ſatis, patet ex variis
illius definitionibus & explicationibus. Ex galeno temperamentum eſt principium fa-
cultatum & functionum in mixto. Verùm quis hanc definitionem definito clarior eſt

A

dixerit? Percelebris est veterum hæc temperamenti definitio: temperamentum, inquit, est proportio quatuor principalium qualitatum ex elementorum mixtione orta, ad functiones rite obeundas. Aliis temperamentum nihil aliud est quam conveniens elementorum inter se proportio. Eodem ferè recidit Peripateticorum de temperamentis doctrina: juxta eos est consensus & harmonia quatuor primarum qualitatum. Verùm quis non videt eos temperamentum confudisse cum temperaturâ? Plato perfectam remp. Cicero perfectum oratorem, stoici sapientem describere quales nunquam exiterunt; sic temperamentum *εὐκρατος* seu perfectum delinearunt, potiusquam generalem temperamentorum definitionem attulerunt. Cum verò totus homo sit à naturâ morbus, temperamentum *εὐκρατος* nullibi fortè, *δυσκρατος* verò ad quod allatæ definitiones minùs quadrant, in omnibus ferè reperitur subiectis. Chimici ex suis principiis temperamentorum explicationem deducentes eorum diversitatem ex diversâ salium, sulfurum, aliorumque principiorum commixtione exurgere arbitrantur: hæc que ita seriò asserunt ut ipsos crederes hæc omnia digito tetigisse; at nihil simile reperies nisi fulture ebrius juxta furnos dormieris. Non magis convenit inter authores de temperamentorum numero. Peripatici novem agnoscunt, unum temperatum, quatuor simplicia, totidem composita: Galenici quatuor, Astrologi fideribus corpora nostra alterandi vim maximam tribuunt; hinc temperamenta dividunt in solare, lunare, joviale, &c. Credat hæc judæus Apella, non ego. In eo præcipuè erraverunt tum veteres, tum neoterici complures, quod id omne ad humorum crasim retulerint; nos autem contendimus temperamentum, tum solidis tum fluidis acceptum debere referri.

I. I.

ENIM verò in hoc omnes ferè consentiunt, temperamenta à qualitatibus elementorum pendere; at si diversæ sint de temperamentis sententiæ, multò adhuc longius de elementis à se invicem discrepant. Alii enim quinque admittunt ut chimici, quatuor alii ut Peripaterici, alii tria ut Cartesiani, non nulli duotantum, illaque à se invicem planè diversa. Hæc omnia veteris scholæ placita qui scrutari voluerit, adeat Plempium, Perdulcem, Sennaertum, & imprimis Etmulerum, qui in discursu physico hæc & multas alias quæstiones non majoris momenti, brevi ordine complexus est. Verum diversas auctorum de elementis sententias rejiciendas censemus tanquàm falsas & inutiles. Nulla enim haberi potest cognitio elementorum in genere, hoc est omnia corpora componentium qualia vulgò ab auctoribus assignantur; nulla enim ita simplicia sensibus attingi possunt quæ ex aliis non componantur. At verò cum corpus humanum solidis constet & fluidis tantum, pro genuinis illius elementis assignari possunt fibra & humor. Ulterius enim progredi quid juvat? Utrum ex iis in corpore humano primum sit, (si sit primum) discernere non minùs inutile quam difficile. Hæc machina, circuli adinstar, principio & fine caret, docente Hippocrate. Duplex via est hujus indagandæ veritatis, compositionis una, resolutionis altera. Utraque idem confirmat, Temperamentum igitur pendet à proprietatibus fibrarum & humorum; hinc potest definiri, qualiscunque in fibris & humoribus sensibilis dispositio, ex utrorumque proprietatibus prodians, ad vitæ munia abeunda. Nam sanitas optima est temperamenti perfecti effectus; & temperamentum ipsum, temperatum nihil aliud est quam justa proportio seu æquilibrium inter solidas & fluidas corporis partes. Hinc desumi debet corporis constitutio ab utrorumque proprietatibus. Hinc quales sunt hæc, talis est & illa. Ex hac definitione sequitur varia esse temperamenta prout variae sunt humoris & fibræ proprietates.

I. I. I.

AS. S. I. G. N. A. T. I. S semel corporis humani elementis, facile est illorum proprietates detegere. Præcipuæ fibræ proprietates sunt tentio

& laxitas; humoris tenuitas & crassities: quas in qualitatum loco reponere oportet & à quibus diversimodè affectus oritur varia corporis constitutio, sive temperamentum varium. Hinc prout fibra magis aut minùs tensa, magis aut minùs laxa est, pro diversis tenuitatis aut spissitudinis humorum gradibus, diversa quoque exoriuntur temperamenta. Porro nemo non videt quàm diversi esse possint tensionis & laxitatis gradus in fibris; tenuitatis aut spissitudinis in humoribus, quàm citò & frequenter possint immutari, unde sequitur temperamenta non tantùm in diversis subjectis esse diversa, sed in eodem frequentissimè variari. Undè elucescit illorum ignorantia aut dolus qui ægotantis temperamentum à pluribus annis nosce se jactitant, nullà præsentis status habità ratione. Sed ut clarior adhuc res pateat, sufficiat enumerare præcipuas harumce varietatum & immutationum causas. Varietatis causæ sunt sexus, natalitia, parentes: immutationis, ætas, tempestas, regionis mutatio, mores, exercitia, victus ratio, animi pathemata. In mulieribus enim fibræ molliores sunt & laxiores, in viris magis tensæ. Quod natalitia spectat; pro variâ regione in quâ nascuntur homines variis induuntur temperamentis. Filiorum temperamenta à parentibus non nihil mutuari probant morbi hereditarii. Inter mutationes quæ temperamentis accidunt, nullæ insignes magis quàm quæ ab ætatibus desumuntur. Variis anni tempestatibus corpora diversimodè afficiuntur, unde assignatarum elementorum proprietatum mutatio. Diversitas etiam regionum diversitatem in temperamentis inducit. Hinc fibra in gallis firmior quàm in septentrionalis plagæ incolis, mollior quàm italica. Quod mores, exercitia, victus ratio, animi pathemata, verbo res non naturales procreant in temperamentis immutationes, nemo sanè inficiabitur. Hæc igitur ulterius prosequi tempus esset terere.

I V.

PRÆTER varias mutationes à diversis regionibus petendas; pro viciniâ aut recessu solis qui solus ex astris aliquam in sublunaria corpora potentiam obtinere videtur, aliæ adhuc superveniunt in aëre mutationes. Non nullas enim afferunt varii venti & ab illis constitutio & temperamenta possunt alterari. Hinc maximam eorum Medico habendam esse rationem docent Hippocrates, & Galenus, qui de ventis peculiaries conscripsere tractatus. Cum tot causæ immutationem aliquam in temperamentis asserre queant, vel etiam varios in infinitum immutationis gradus procreare, quis non fateatur temperamenta non in diversis tantùm subjectis, sed in eodem individuo frequentissimè immutari; ut non pro diversis modò ætatibus, sed & singulis annis, singulis anni tempestatibus, quin & fortè è die in diem alterentur; prout enim terras sædat hiems gelida, vel torrida torquet æstas; prout siccum tempus est, aut humidum, fibræ tensæ sunt magis aut laxæ, humores tenuiores aut spissiores: ac proinde diversa temperamenta. Quisquis has diversas mutationum in temperamentis causas perpendit, quisquis animadverterit quot vicissitudinibus sint obnoxie, mirabitur sanè temperamentorum numerum ab antiquis & neotericis compluribus tam exiguum annumeratum fuisse, fatebiturque totam mereri medentis attentionem qui in singulis morbis ad causas suprâ memoratas attendat, ut non mutationes solum possit detegere, sed & diversos illarum gradus quantum fieri potest introspicere; ut aut temperamentis praxim accommodet, aut etiam illa corrigat: cognitâ enim causâ illam facilius emendabit & convenientibus remediis occurret.

V.

AT dicet aliquis, distinctio temperamentorum in calidum, frigidum, humidum & siccum sese quasi prodit per effectus & manifestat, & illa probè a veteribus fuerunt observata: sanè quidem. Sed sunt effectus temperamentorum, non ipsa temperamenta, Prout enim major aut minor est solidorum actio in fluida &

vicissim, magis aut minus intenditur calor. Quod à fibræ & humoris proprietatibus proficiscitur; prout tenuior humorum pars crassioribus irretita servatur intus, aut expedita foras avolat, magis humidum aut siccum relinquit corpus. Quod ab iisdem causis dependet. Iisdem principiis facile intelligitur quid sit temperamentum *ευκρατον* dictum, quid biliosum, melancholicum & pituitosum quæ pariter sunt meri temperamentorum effectus. Si tam iusta sit proportio inter fibræ & humorem ut illa nec nimis tensa sit, nec nimis laxa, hic nec spissior nec lentior, tunc talis constitutio supplere poterit vices temperamenti *ευκρατου*; nam quod aiebant esse temperamentum sanguineum, ad plethoram seu humorum redundantiam rejiciendum putamus. Quod temperamentum biliosum vocabant ex iisdem principiis facile deducitur. Illud enim est quod oritur à fibrâ, firmâ, tensâ, vi elasticâ vividâ pollente, quâ humores tenuiores vividius impelluntur. Tunc facile crispatur fibrâ, à citiori motu serosa sanguinis pars attenuatur, foras amandatur. Salsæ & oleosæ sanguinis particulæ quæ bilem constituunt facilius in hepate transcolantur. Unde iidem nascuntur effectus quos antiqui ignotâ causâ huic temperamento ascripserunt. At, perget aliquis, curabantur morborum huic temperamento familiarium symptomata, fomentis, frictionibus (quæ tam frequenter imperat divus senex horum forsan non ignarus.) Nec mirum; quin immo luculenta hinc exurgit sententiæ nostræ probatio, cum remedia illa rigidioribus fibris laxandis sint maxime idonea. Nec absimilis est veterum temperamenti melancholici idea. Efficitur enim à firmiore fibrâ & humore crasso; hinc motus solidorum violentior, fluidorum resistentia major. Unde calor continuus & vehemens. Eodem filo ductus habebis quid de temperamento pituitoso sit sentiendum. Oritur enim à fibrâ laxiori unâ cum humore fluidiori, hinc eadem nomina possent absolute servari, modo explicentur. Nam nova rerum nomina proferre doctis relinquinus. Nobis satis sit jurè concludere,

Ergò frequentissima temperamentorum mutatio.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Franciscus—David Herissant

M. Joannes—Franciscus Iser.

M. Joannes—Baptista Boyer, Regis Consiliarius Medicus in supremo senatu, ac in præfatiâ Parisiensi, serenissime Principis Cenomanensis Ducis Medicus ordinarius & Censor Regius.

M. Antonius Bergier.

M. Carolus Franciscus Bousigny des Preaux.

M. Bernardus de Jussieu, Regiæ Scientiarum Academiæ, Regiæ quæ Societatis Londinensis Socius, & in horto Regio botanices Prædemonstrator.

M. Jacobus—Franciscus le Chat de la Sourdière.

M. Petrus Lalouette.

M. Joannes Astruc, Salubris consilii Regii Socius Regis Poloniae Augusti secundi Electoris Saxoniæ, dum viveret, Medicus Primarius & Professor Regius.

Proponerebat Parisiis, NATALIS-ANDREAS-JOANNES-BAPTISTA CHESNEAU, Cenomanus, Doctor Medicus Remensis, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1745, à sextâ ad meridiem.